

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

*(для студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання
усіх фахових спрямувань Університету)*

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Культурологія» (для студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання усіх фахових спрямувань Університету) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. В. В. Жигло. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 22 с.

Укладач канд. іст. наук, доц. В. В. Жигло

Рецензент

М. В. Яцюк, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії і культурології ХНУМГ ім. О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою історії і культурології, протокол № 1 від 28.08. 2018.

ЗМІСТ

1 Загальні методичні рекомендації.....	4
2 Рекомендована література з курсу.....	7
3 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	7
4 Розподіл балів.....	9
5 Методика самостійної роботи студентів із культурології.....	10
6 Тематика рефератів із культурології.....	18
7 Питання до заліку з курсу.....	20

1 ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Згідно з програмою Міністерства освіти і науки України дисципліна «Культурологія» є вибірковою з підготовки кваліфікованих фахівців у всіх галузях народного господарства у вищих навчальних закладах.

Вивчення культурології як навчальної дисципліни потребує теоретико-методологічного, науково-методичного та організаційно-практичного забезпечення. Наріжним загально методичним принципом виступає осягнення суті історико-культурного процесу на підвалинах об'єктивності й історизму, духовності й гуманізму. Тісний зв'язок, взаємодія теорії і практики в напрямку реалізації пізнавально-творчої функції історичної та культурологічної теорії, формування у студентів свідомої потреби в оволодінні запропонованим предметом вимагає залучення загальновідомих функцій культури та її історії, широкого кола ідей, проблем, уявлень, асоціацій міждисциплінарного характеру.

Метою вивчення курсу «Культурологія» є формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Набуття уяви про типологічні структури культури, особливості культурних епох та стилів, про культурологічний аналіз процесів та явищ.

Завдання вивчення дисципліни «Культурологія» наступні:

- формування знань про закономірності культурного розвитку;
- набуття теоретичних знань про особливості функціонування культури у суспільстві;
- формування знань про основні течії світової культурологічної думки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

а) знати:

- взаємозв'язок між культурою та природою
- взаємозв'язок між культурою та цивілізацією
- особливості компаративного аналізу культури
- закономірності розвитку світової культури

- характерні риси культурогенезу та проблеми прогресивного розвитку світової культури

- особливості взаємозв'язку між культурами окремих етносів та основні наслідки проблеми глобалізації світового культурного простору

б) вміти (в умовах виробничої або побутової діяльності):

– за певними методиками проводити спостереження за діяльністю людини;

- використовуючи ознаки синхронічних та діахронічних зв'язків в природному та соціально-культурному просторах, за певними методиками класифікувати результати спостережень за діяльністю;

- з урахуванням правил поведінки за певними методиками проводити нормування та систематизацію результатів спостереження за діяльністю;

- на основі аналізу результатів спостережень за діяльністю за допомогою критеріїв нормування та систематизації визначати культурний контекст

- з урахуванням визначеного місця окремих соціокультурних елементів у культурному контексті інтегрувати власну діяльність у культурне оточення

в) мати компетентності:

- прогнозувати можливі шляхи розвитку світової культури;

- вибудовувати концепцію вирішення основних цивілізаційних викликів людству.

Кафедра історії і культурології ХНУМГ ім О. М. Бекетова бачить пріоритетним викладання предмета в інноваційному ключі. Механізм осягнення інновацій полягає в реалізації окремих блоків: теорія і практика; співвідношення історичного і логічного; основи психології, участь студентів і викладачів у наукових конференціях, діалоговий характер навчання тощо.

Основними формами вивчення дисципліни «Культурологія» є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів, наукова робота через участь студентів у конференціях.

Лекції охоплюють весь курс дисципліни. Вони покликані допомогти студентам опанувати головні питання й проблеми тем, полегшити і поглибити

їх вивчення за науковою історичною літературою. Лекції мають пізнавальний, цілісний характер і сприяють розвитку історичного мислення у студентів.

Практичні заняття є формою контролю за самостійною роботою студентів. Водночас вони дають змогу розкрити індивідуальність особистості через підготовку доповідей, розгорнутих бесід, дискусій, круглих столів, рецензування та обговорення рефератів, колоквиумів. Такі активні форми навчання допомагають студенту поглибити й творчо осмислити одержані знання.

Самостійна робота в бібліотеках, мережі Internet дає можливість знайомства з монографіями, документами, альтернативними точками зору різних авторів на конкретні проблеми світового культурного простору. Самостійна робота виховує у студентів самодисципліну, почуття відповідальності, вміння орієнтуватися в розмаїтті думок і підходів, творчо осмислювати одержані знання.

Особливе місце посідають консультації, що проводяться викладачами кафедри. Вони спрямовані на допомогу при підготовці до практичних занять, написанні рефератів, підготовці до диференційованого заліку з дисципліни.

Підготовлені студенти беруть участь у наукових конференціях. Це сприяє поглибленню інтересу до наукових досліджень, вихованню і розвитку культури мови, вмінню та навичкам публічних виступів, участі в дискусіях.

2 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З КУРСУ

1. Історія світової і української культури : підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – Київ : Літера ЛТД, 2015. – 464 с.
2. Кордон М. В. Українська і зарубіжна культура : курс лекцій / М. В. Кордон. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 508 с.
3. Культурологія. Історія мирової культури : учебник для вузов / Под. ред. проф. А. Н. Марковой. – М. : Культура и спорт, ЮНИТИ, 2008. – 600 с.
4. Культурологія : учеб. пособие / Авторы – составители О. И. Власенко, Ю. В. Зайончковский. – Харьков : Парус, 2016. – 512 с.
5. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – 2-е вид., випр. - Київ : АртЕк, 2011. – 728 с.
6. Чорненький Я. Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота : навч. посібник / Я. Я. Чорненький. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2014. – 392 с.

3 ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Культурологія

ЗМ 1. Культура як соціальний феномен

Тема 1. Діяльнісний підхід у культурології

Основні навчальні елементи: основні тлумачення терміну «культура», зв'язок культури і людської діяльності, теорія гри.

Тема 2. Культура та природа

Основні навчальні елементи: основні характеристики культури та природи, антропогенний фактор та його вплив на зміну оточуючого середовища та появи т. зв. «другої природи».

Тема 3. Культура та цивілізація

Основні навчальні елементи: цивілізаційний та формаційний підходи до розвитку світової культури, основні теорії цивілізації (В. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі).

Тема 4. Компаративний аналіз культур.

Основні навчальні елементи: стадійний принцип культурного розвитку, основні відмінності головних культурно-цивілізаційних регіонів світу.

ЗМ 2 Культурна динаміка та еволюція

Тема 5. Генеза культури.

Основні навчальні елементи: поява та еволюція людини, вплив матеріальної культури на цей процес, основні форми духовної культури первісної людини.

Тема 6. Культура античного світу.

Основні навчальні елементи: поява перших цивілізацій у Межеріччі та північній Африки, характер культури стародавнього сходу. Основні етапи розвитку культури античних цивілізацій Європи.

Тема 7. Культура Середньовіччя та Відродження

Основні навчальні елементи: порівняльна характеристика європейської культури Середньовіччя та Відродження, характерні риси розвитку архітектури, літератури, наукової та громадської думки.

Тема 8. Культура Нової та Новітньої доби

Основні навчальні елементи: характерні риси культури та культурологічної думки Європи, основні напрями розвитку образотворчого мистецтва, наукове та філософське знання.

4 РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Протягом вивчення дисципліни «Культурологія» студент теоретично може набрати 100 балів. 70 балів він набирає, виконуючи поточні тестові завдання, реферат, опитування, інші 30 балів на заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5 МЕТОДИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІЗ КУРСУ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Самостійна робота студентів (СРС) - органічна і невіддільна частина навчального процесу, значення якої полягає в тому, що вона формує потребу і навички систематичного та обґрунтованого вивчення документів, дозволяє напрацювати навички наукового пошуку, створює сприятливі умови для повного використання індивідуальних особливостей людини у навчанні, є найважливішою умовою формування світоглядних засад, сприяє набуттю таких якостей, як наполегливість та системність у виконанні роботи.

Велике значення самостійної роботи у підготовці сучасних фахівців підтверджується багатою практикою вищої школи. Сьогодні СРС приділяється особливе місце в організації навчання у вищій школі. Кількість обов'язкових аудиторних занять скорочується, посилюється акцент на організації самостійної роботи, що розвиває індивідуальні форми навчання і виховання. Уміння творчо мислити, орієнтуватися в потоці наукової інформації, самостійно ставити й вирішувати принципово нові завдання – вимога постіндустріального суспільства. Сьогодні процес навчання у вищому закладі освіти все більше спирається на самостійну, близьку до дослідної роботу студента. Без самостійної роботи важко набуті поглиблених знань. Оволодіння навичками самостійної роботи дає студенту змогу виконувати необхідну роботу якісно і в мінімальний термін. Вища школа покликана навчити студентів працювати в повну міру їх можливостей і здібностей, розвивати в них смак до творчого пошуку, виховувати в майбутніх фахівців прагнення до постійного збагачення і поновлення набутих знань. У підсумку СРС має сформувати у студентів знання і вміння, що дозволять їм самостійно вирішувати професійні завдання і проблеми. У поняття «самостійна робота» входить не тільки робота, яку студенти виконують під час самопідготовки, але і самостійна діяльність у процесі навчання. Таким чином, СРС складається як з аудиторної роботи на лекціях та семінарах, так і з позааудиторних занять.

У широкому значенні зміст самостійної роботи з культурології включає: слухання і конспектування лекцій; роботу на семінарських заняттях, вивчення рекомендованої літератури, джерел та їх конспектування; підготовку рефератів; підготовку наукових доповідей та повідомлень на студентські науково-практичні конференції; підготовку до заліку.

Рекомендації із самоорганізації самостійної роботи

Багато залежить від самого студента, від його ставлення до навчання, до виконання своїх обов'язків. Щоб навчитися самостійно засвоювати матеріал, він повинен проявити силу волі, наполегливість і цілеспрямованість, виховувати в собі тверду самодисципліну, виробляти й дотримуватися розумного режиму навчання і відпочинку. Навчати їх у всьому поводитися самостійно мислити, обмірковувати, планувати свою роботу, тобто цінувати свій час й уміти розподіляти його, бачити перспективу в роботі, передбачати можливі труднощі тощо.

Участь у практичних заняттях має бути спрямована не просто на набуття певної суми знань, а головним чином на вироблення уміння і навичок за допомогою отриманих знань самостійно розбиратися у складних процесах суспільного розвитку. Одним з ефективних засобів активізації студентів на практичних заняттях є проблемне навчання, що сприяє розвитку творчої думки і процесу пізнання. Практичні заняття в умовах проблемного навчання можуть набувати різних організаційних форм - круглий стіл, ділова гра, диспут, прес-конференція, конкурс на краще знання першоджерел та ін. У їх основі – інтенсифікація навчального процесу через змагальність, поглиблення якісної підготовки, підвищення відповідальності за ефективне вирішення питань семінару, вироблення вміння відстоювати власні переконання, вести творчі дискусії, набувати навичок організаторської роботи. Семінар («семінар» латинською мовою означає «розсадник», а в буквальному розумінні – поширення знань шляхом усних виступів і обговорень) на молодших курсах найбільш поширена форма – розгорнута бесіда, яка вимагає знання фактичного матеріалу, уміння аргументовано викласти свої знання в усній формі. При

підготовці до семінарського заняття треба керуватися такими рекомендаціями: докладно ознайомтеся з темою і планом семінарського заняття, кожним із винесених на розгляд питань. Замотуйте у бібліотеці відповідні рекомендовані джерела й літературу, насамперед обов'язкову. Прочитайте документальні джерела й основну літературу до кожного з питань семінару, намагаючись осмислити прочитане. Законспекуйте необхідний матеріал, выпишіть цитати. Складіть план і текст свого виступу на семінарському занятті з кожного питання.

Рекомендації по роботі з текстом

Не переписуйте цілі речення чи абзаци; краще виписуйте ключові думки, ідеї. Затримуйте увагу на наступному реченні кожного абзацу, особливо коли це великі абзаци. Звертайте обов'язково увагу на так звані слова-сигнали – «отже», «таким чином» та ін., які вживаються з метою акцентувати увагу на чомусь важливому. Уважно ознайомтеся з висновками автора. Відразу після прочитаного перевірте, що ви запам'ятали, і відобразіть ключову думку, факти, власні оцінки у вигляді послідовної схеми. Одним із шляхів запам'ятовування та засвоєння матеріалу є ведення записів прочитаного. Основні форми записів – план, виписки, тези, анотація, резюме і конспект. Конспектувати необхідно цілеспрямовано, заздалегідь уявляючи, які аспекти, положення роботи мають найбільш важливе значення. Дуже важливо робити лаконічні записи, виділяючи й записуючи тільки найсуттєвіше, опускаючи другорядні аргументи, деталі. Дуже роздутий конспект дає мало користі. Важливе значення має продумане оформлення конспектів, їх акуратне ведення. Записи доцільно вести в загальному зошиті чорнилами, сторінки нумерувати, щоб швидко знайти потрібний матеріал. Конспект не повинен бути суцільним текстом. Необхідно поділити конспект відповідно до логічного плану книги, її структури. Досягається розчленування шляхом використання запису відступами, коли одне положення відокремлюється від іншого: використовувати абзаци, спеціальне маркування. Оформлення конспекту має бути чітким, наочним, забезпечувати зручність у користуванні ним. За характером оформлення конспекти

поділяються на три види: текстуальний, вільний, змішаний. Під час конспектування джерел з навчальною метою краще користуватися вільним або змішаним конспектом. У вільному конспекті викладання твору ведеться своїми словами, але не виключається використання і авторських фраз, висловів, текстуальних записів. Складаючи вільний конспект, не бажано відступати від авторського плану книги або статті. Помилки припускають ті студенти, які складають конспект відповідно до плану заняття, відступаючи від логічної структури джерела. Вільний конспект надає змогу краще усвідомлювати й закріплювати в пам'яті прослухане, прочитане. Змішаний конспект поєднує позитивну якість не тільки вільного конспекту, але й інших видів запису. У змішаному конспекті допускаються записи і у вигляді плану, цитат, виписок та схем, складених на авторському матеріалі. Таким чином, запис прочитаного, в якій би формі він не проводився, результат великої самостійної творчої праці з вивчення та засвоєння джерела, важливий етап самостійної роботи.

Отже, правильна підготовка організації самостійної роботи є важливим чинником підвищення ефективності і якості набуття теоретичних знань. Одне з найскладніших завдань, яке має виконати студент – підготовка доповіді. Доповідь (повідомлення), яку планується виголосити на семінарі, має відповідати таким вимогам: методологічно правильно й повно розкрити зміст вибраного питання, показати самостійну роботу над джерелами та літературою; продемонструвати вміння планувати чітко все те, що вивчається і зрозуміло формулювати головні питання виступу. Для студента-доповідача особливого значення набувають три фактори: володіння матеріалом; володіння собою, володіння аудиторією.

Вимоги й рекомендації до написання реферату

Реферат - одна із форм самостійного опанування студентом певних знань. Для його підготовки підбирається спеціальна література, робляться виписки, які згодом компонують відповідно до поставлених завдань. Кінцевий результат написання реферату - оприлюднення його результатів. Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, 2–3 розділи, висновки, список використаної

літератури. Загальний обсяг реферату: до 15 сторінок, з них до 2 сторінок - вступ, 12 сторінок - основний текст, 1 сторінка - висновки. Відлік сторінок починають з титульного аркуша. Проте титульний аркуш і аркуш «зміст» не нумерують, а починають із третьої сторінки – «ВСТУП» - у верхньому правому куті із цифри «3». У вступі зазначають актуальність теми, особисте ставлення до обраної проблеми, хронологічні й територіальні рамки дослідження. Потім дають аналіз використаної літератури, вказуючи внесок кожного автора в розкриття проблеми. І нарешті - визначають мету та завдання роботи. Кожен розділ, як правило, розкриває суть одного із завдань, і завершується загальним висновком. У висновках до реферату підводять загальні підсумки роботи. Обов'язковою умовою для написання реферату є текстові посилання на використану літературу. Наприкінці речення ставлять квадратні дужки, в яких зазначають порядковий номер появи в тексті джерела і сторінку, з якої зроблено пряме цитування тексту чи просто передача суті матеріалу, наприклад [4, с. 37]. Список використаної літератури складають в міру появи посилань у тексті. При цьому зазначають загальну кількість сторінок книги чи статті.

Кількість використаної літератури має бути не менше 5 джерел. При цьому, по можливості, бажано використати найновіші видання. Висока оцінка за виконання реферату залежить від дотримання усіх вищезазначених вимог і успішного захисту. Виступ (до 10 хв) має передати основні положення реферату. При цьому особливо враховується вільне володіння матеріалом, вміння аргументовано обстоювати свою думку й зацікавити аудиторію.

Рекомендації до опрацювання наукової літератури

Вивчення курсу «Культурологія» передбачає особливі вимоги до самостійної роботи над науковими розвідками, оволодіння навичками поглибленого вивчення текстів видатних істориків і культурологів. Працюючи над науковою літературою, рекомендується спочатку ознайомитися з відповідним розділом навчальної програми, прочитати відповідний

теоретичний розділ навчального посібника, конспект лекції. Після цього необхідно звернути увагу на загальну характеристику джерела (автор, повна назва книги або брошури, місце і рік видання, видавництво), його структуру (прочитати підзаголовки, в яких відбито основні ідеї твору) і обсяг. Це дає можливість відразу скласти загальне уявлення про наукову розвідку, її зміст, визначити для себе план її опрацювання.

Наступний етап в роботі над текстом – знайомство з переднім словом та вступом, якщо такі в ній є. З цього можна скласти більш повне уявлення про задум автора, мету його твору. Робота з літературою в цілому вимагає знання соціокультурного контексту (історичних умов, конкретних обставин епохи тощо) проблем, що розглядаються автором. Необхідно також ознайомитися з науковим апаратом твору: посиланнями на джерела, додатками і та ін.

Після попереднього ознайомлення з історичним твором слід перейти до наступного етапу в роботі – безпосереднього знайомства з текстом, аналізом проблем, які в ньому ставляться. У процесі читання рекомендується дотримуватися таких вимог: читати текст не поспішаючи, уважно, ретельно обмірковуючи його зміст, намагатися дістатися глибокого розуміння й засвоєння прочитаного, виділяючи найважливіше, найсуттєвіше. Особливу увагу слід звертати на ті текстуальні фрагменти, які виділені курсивом, жирним шрифтом, розрядкою. Таким чином підкреслюється значення важливих положень у роботі, ідей, думок автора. Не рекомендується переривати читання в середині речення, абзацу, параграфу, тому що незакінчена думка не засвоюється. Необхідно обов'язково прагнути до осмисленого читання, усвідомлення кожної фрази, важливим є перечитувати незрозуміле, шукати відповіді на запитання, що виникають у процесі читання, знаходити в тексті суть, головні думки та ідеї. Усвідомлене читання дозволить знайти відповіді на запитання про те, яке значення мають теоретичні положення твору в сучасні дні. Не слід боятися труднощів, незрозумілих місць. Зустрівши складний за змістом абзац або параграф, необхідно перечитати важке місце вдруге, відмітити його, щоб пізніше до нього повернутися. Навички самостійної роботи накопичуються поступово і залишаються у свідомості в процесі підвищення

політичного, загальноосвітнього і культурного рівня. Осмислене читання сприяє не тільки розумінню, але й запам'ятовуванню прочитаного. Активне запам'ятовування матеріалу під час читання вимагає особливої психологічної установки (вольових зусиль) на запам'ятовування. Крім волі і установки на запам'ятовування, існує ще один спосіб, який полегшує роботу пам'яті, самоконтроль за тим, чи зрозуміло і як зрозуміло те чи інше положення автора. розглянувши основний зміст твору, можна переходити до кінцевого етапу самостійної роботи над ним – конспектування. Запис прочитаного дозволяє зрозуміти й точно сформулювати положення, засвоїти зміст твору. Записи організують, полегшують засвоєння матеріалу, активізують увагу, полегшують розумову працю.

Конспектування – це не механічне виписування цитат, а творчий процес засвоєння матеріалу. Всякий запис потребує попередньої переробки в свідомості тих думок, ідей, які планується занотувати. Осмислене конспектування не тільки допомагає засвоїти зміст твору, але і підвищує культуру мислення, знайомить з системою доказів, які застосовуються видатними авторами. Без запису важко скласти цілісне уявлення щодо книжки. Записи полегшують виявлення її внутрішньої логіки, структури. За великим рахунком, конспект – це індивідуальний навчальний посібник, створений самим студентом. Проте, він цілком виправдовує себе тільки в тому випадку, коли складений у результаті серйозної самостійної роботи над першоджерелом. Слід уникати простого переписування твору. Складений таким чином «конспект» занадто великий за обсягом, основні зусилля на його створення витрачаються на переписування першоджерела. До того ж через неможливість переписати всі положення книги, конспект, як правило, набуває безсистемного характеру, в ньому не виділено головне від другорядного. Інша крайність – скорочені записи окремих положень, цитат, не пов'язаних одна з одною. При цьому самі цитати виписують не за ознакою їх змістовного навантаження, а за їх мовною блискучістю та іншими зовнішніми виявами. Такий формальний конспект – догматичний підхід до вивчення теми. Конспект – це стисле викладення основних суттєвих питань, ідей, проблем книги, статті, того чи

іншого документа. Конспект є довідниковим матеріалом, який полегшує підготовку до семінарського заняття, заліку або іспиту. Він повинен послідовно охоплювати основні проблеми і напрямки вивченого матеріалу, обґрунтовувати основні положення за допомогою виписаних фактів, даних статистики і т. ін. Існують деякі загальні методичні поради самостійної роботи з науковою літературою, а саме: до записів слід переходити тільки після того, як текст прочитано повністю, у свідомості чітко викреслено його логічний план, зрозумілі й засвоєні основні положення. Досвід показує, що до конспектування краще за все приступати не за першим читанням, а за повторним, кожен запис має починатися своєрідним паспортом, в якому наводиться повна назва конспектованого твору, автор, видавництво, рік видання, а також рік написання, якщо він не збігається з роком видання. якщо твір має декілька глав і розділів усередині кожної глави, то треба дотримуватися в конспекті структури роботи, дослівно виписуючи назву глав і розділів. Заголовки слід виділяти, основні ідеї наукового твору мають бути викладені своїми словами. Треба конспектувати цілеспрямовано, заздалегідь уявляючи, які аспекти, положення роботи мають найбільше значення. Важливо робити лаконічні записи, виділяючи і записуючи тільки найсуттєвіше, опускаючи другорядні аргументи, деталі. Дуже роздутий конспект дає мало користі. Ним важко користуватися. Часто в ньому не легше розібратися, ніж у самій книзі. Та і часу на його прочитання треба витратити не менше, ніж удруге подивитися оригінал. Досвід підказує, що запис повинен бути за обсягом меншим за твір у 10-15 разів. Важливе значення має продумане оформлення конспектів, їх акуратне оформлення. Записи доцільно робити в загальному зошиті, сторінки нумерувати, для того, щоб швидко знайти потрібний матеріал. конспект не повинен бути суцільним текстом. Необхідно поділити конспект відповідно до логічного плану тексту, його структури. Досягається розчленування шляхом використання запису уступами, коли одне положення відокремлюється від іншого: використовувати абзаци, червоні рядки. оформлення конспекту має бути чітким, наочним, забезпечувати зручність у користуванні ним.

6 ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ІЗ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

1. Найдавніші форми релігійних вірувань.
2. Палеолітичний живопис.
3. Виникнення писемності на Стародавньому Сході.
4. Шумеро - аккадська культура.
5. Законодавство на Стародавньому Сході.
6. Епос про Гільгамеше – видатна пам'ятка культури.
7. Перші публічні бібліотеки.
8. Релігійні вірування давніх єгиптян.
9. Великі піраміди Єгипту: історія і сучасність.
10. Варни і касты в історії індійської культури.
11. Наукові досягнення народів Стародавнього Сходу.
12. Буддизм: виникнення, розповсюдження, вчення.
13. Мистецтво на Стародавньому Сході.
14. Традиції в китайській культурі.
15. Філософська концепція буття Конфуція.
16. Стародавні Егейські цивілізації та їх культура (Мікени, Тиринф, Крит та ін.)
17. Видатні дослідники та епохальні відкриття (Г. Шліманн, А. Еванс, П. Ботта, Г. Картер та ін.)
18. Люди, обряди та звичаї Давньої Греції.
19. Давньогрецька поетеса Сапфо : життя та творчість.
20. Театр Стародавньої Греції.
21. Афінський акрополь.
22. Давньогрецький скульптор Фідій.
23. Загадка етрусків.
24. Люди, обряди та звичаї Стародавнього Риму.
25. Римські бібліотеки.
26. Класичний стиль мистецтва Античної Греції та Риму.
27. Міфічний тип культурної свідомості.

28. Міфологія народів світу в структурі культури.
29. Обряди й традиції в африканській культурі.
30. Мусульманська культура.
31. Роль християнства в розвитку культури середньовічної Європи.
32. Рицарська культура в Європі.
33. Романський і готичний стилі в Середньовічній Європі.
34. Офіційна і народна «сміхова» культура в середні віки.
35. Середньовічні школи і університети.
36. Студенти в середньовічній Європі.
37. Поезія та література європейського середньовіччя.
38. Перші друковані книги й газети в Європі.
39. Інквізиція. Доля передових учених та письменників у середньовічній Європі.
40. Гуманістичні ідеї європейських культур.
41. Перший гуманіст Європи – Ф.Петрарка.
42. Універсальний геній Леонардо да Вінчі.
43. Раннє Відродження в Італії.
44. Живопис високого італійського Відродження.
45. Особливості північного Відродження: І. Босх, П. Брейгель Старший, А. Дюрер, Л. Кранах Старший та ін.).
46. Утопізм Т. Мора і Т. Кампанелли.
47. Література епохи Відродження.
48. Духовна революція М. Лютера і основи нової моралі.
49. Основні протестантські деномінації.
50. Розвиток європейської науки у ХУІІ ст.
51. Своєрідність європейської культури ХVІІ ст.
52. Європейський класицизм ХVІІ–ХVІІІ ст.
53. Універсальні генії епохи Просвітництва.
54. Європейський художній стиль рококо.
55. Європейська культура ХІХ ст.

56. Від романтизму до реалізму.
57. Імпресіонізм.
58. Творчі пошуки і досягнення в художній культурі ХХ ст.
59. Масова культура в ХХ ст.
60. Образотворче мистецтво ХХ ст. від модерну до постмодернізму.

7 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ ІЗ КУРСУ «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

1. Поняття «культура». Основні етапи розвитку культурологічної думки.
2. Загальна характеристика первісної культури. Міфологія, магія та релігія.
3. Первісне мистецтво.
4. Періодизація і загальна характеристика культури Месопотамії. Найважливіші досягнення народів стародавньої Месопотамії.
5. Шумеро – аккадська культура.
6. Культура Стародавнього Єгипту (релігія, наука, освіта, мистецтво).
7. Культура і релігія Давньої Індії.
8. Культура Давнього Китаю. Традиції в китайській культурі.
9. Писемність у країнах Стародавнього сходу.
10. Крито-мікенська культура.
11. Античне мистецтво: архітектура, скульптура, живопис.
12. Освіта та наука у Стародавній Греції.
13. Культура етрусків та інших давніх італійських народів.
14. Культура Стародавнього Риму.
15. Християнство та його роль в культурі античності й середньовіччя.
16. Розвиток освіти та науки європейського середньовіччя.
17. Середньовічне мистецтво. Романський і готичний стилі.
18. Філософія і наука Відродження.
19. Мистецтво та література Ренесансу.
20. Реформація і її вплив на розвиток культури.
21. Розвиток науки та мистецтва у XVII ст.

22. Ідеологія Просвітництва.

23. Розвиток європейського мистецтва в епоху Просвітництва.

24. Тенденції та особливості розвитку західноєвропейської культури
XIX століття

25. Основні проблеми розвитку світової культури XX–XXI ст.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

*(для студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання
усіх фахових спрямувань Університету)*

Укладач **ЖИГЛО** Володимир Валентинович

Відповідальний за випуск *М. В. Яцюк*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2018, поз. 424М

Підп. до друку 19.11.2019. Формат 60 × 84/16

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,3

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.